

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ**ОБРАЗАЦ 6.**

НАЗИВ ФАКУЛТЕТА – Универзитет у Новом Саду Асоцијација за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студије и истраживања – АЦИМСИ – Центар за менаџмент у образовању

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none">1. Датум и орган који је именовео комисију 30.11.2012. Сенат Универзитета у Новом Саду2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Олга Хацић – Академик, редовни професор. Природно-математички факултет, Универзитет у Новом Саду; Анализа и теорија вероватноће. Изабрана у звање 1981. године. Менаџмент у туризму. Изабрана у звање 2008. године. Др Милка Ољача – редовни професор. Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду; Општа андрагогија. Изабрана у звање 1992. године Др Гордана М. Мумовић – ментор; доцент 2009. Медицински факултет, Универзитет у Новом Саду; Клиника за болести ува, грла и носа; Шеф фонијатријског одсека. Отоларингологија – фонијатрија. Изабрана у звање 9.04.2009.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none">1. Име, име једног родитеља, презиме: Агота, Вероника, Виткаи Кучера2. Датум рођења, општина, држава: 25.07.1973., Нови Сад, Нови Сад, Србија3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Академија уметности Нови Сад, Одсек музичке уметности, Смер соло певање; Звање: Магистар уметности – оперски певач (19.01.2002.) Академија уметности Нови Сад, Одсек музичке уметности, Група за општу музичку педагогију. Дипломирани музички уметник – мастер (18.03.1997. – усклађивање назива је извршена 23.10.2008.; Структурално-хармонска анализа Бетовенове треће симфоније „Ероика“.4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2011. - Универзитет у Новом Саду Асоцијација за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студије и истраживања – АЦИМСИ – Центар за менаџмент у образовању5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Академија уметности УНС, улога Ђилде у опери „Риголето“, 19.01.2002.6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Музичке уметности, Одсек за соло певање
III Наслов докторске дисертације: КАРАКТЕРИСТИКЕ ГЛАСА И МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ РАЗВОЈУ ГЛАСА У ФУНКЦИЈИ ПРОФЕСИОНАЛНИХ АКТИВНОСТИ

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација садржи: 9 поглавља / 262 странице / 65 слика / 18 графикона / 132 табеле / 160 референци / 2 прилога

Извод: Предмет докторске дисертације је утврђивање стања гласа будућих елитних вокалних професионалаца (студената глуме), упоређивање са стањем гласа студената невокалних занимања, утврђивање методичких поступака за развој гласа, као и утврђивање утицаја гласовних вежби применом "WIC" технике на стање гласа код испитаника којима је потврђен вокални поремећај.

Садржај: **1 УВОД** - (1-117.стр.); 1.1 ИСТОРИЈАТ ВОКАЛНЕ ПЕДАГОГИЈЕ, 1.2 БИОЛОШКИ ЗНАЧАЈ ГЛАСА И ГОВОРА (12.стр.), 1.3 ГЛАС КАО ЗВУК (14-24.стр.), 1.3.1 Појам звука (14.стр.), 1.3.2 Карактеристике звука и гласа (19.стр.), 1.3.3 Акустичке карактеристике људског гласа (22.стр.), 1.4 АНАТОМИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА ВОКАЛНОГ АПАРАТА (24-58.стр.), 1.4.1 Анатомија вокалног апарата (24.стр.), 1.4.2 Физиологија вокалног апарата (47.стр.), 1.5 ТЕРМИНОЛОГИЈА КОЈА СЕ КОРИСТИ У ВОКАЛНОЈ ПЕДАГОГИЈИ (58-60.стр.), 1.5.1 Атака (58.стр.), 1.5.2 Апођо (59.стр.), 1.5.3 Импозиција гласа (59.стр.), 1.6 КЛАСИФИКАЦИЈА ВОКАЛНИХ ПОРЕМЕЋАЈА У ОДНОСУ НА ПРОФЕСИОНАЛНУ УПОТРЕБУ ГЛАСА (60-64.стр.), 1.7 УЗРОЦИ ПОЈАВЕ ВОКАЛНИХ ПОРЕМЕЋАЈА (64-72.стр.), 1.7.1 Злоупотреба, погрешна и/ или прекомерна употреба гласа (66.стр.), 1.7. Фактори који су везани за здравље појединца (67.стр.), 1.8 НЕГА И ХИГИЈЕНА ГЛАСА (72-75.стр.), 1.9 МЕТОДОЛОГИЈА И ДИДАКТИКА ВОКАЛНЕ ЕДУКАЦИЈЕ (75-79.стр.), 1.9.1 Дидактички принципи у настави (76.стр.), 1.9.2 Методи вокалне педагогије (77.стр.), 1.10 ВОКАЛНИ ТРЕНИНГ (79-84.стр.), 1.10.1 Принципи вокалног тренинга (Саксон, 1995)(80.стр.), 1.10.2 Компоненте вокалног тренинга (82.стр.), 1.10.3 Типови вокалног тренинга (83.стр.), 1.10.4 Време подобно за вокалне вежбе (83.стр.), 1.10.5 Рехабилитација гласа (84.стр.), 1.11 ВОКАЛНА ЕДУКАЦИЈА СТУДЕНАТА ГЛУМЕ (84-94.стр.), 1.11.1 Физичке вежбе (85.стр.), 1.11.2 Загревање – усмерене физичке вежбе без фонације и са фонацијом (85.стр.), 1.11.3 Став тела (87.стр.), 1.11.4 Вежбе дисања (88.стр.), 1.11.5 Дисање уз фонацију (89.стр.), 1.11.6 Вокали (90.стр.), 1.11.7 Консонанти (91.стр.), 1.11.8 Тачка звучавања – Резонатор главе (92.стр.), 1.11.9 Импозиција гласа (92.стр.), 1.11.10 Општање – Хлађење (93.стр.), 1.12 ТЕРАПИЈСКЕ ВОКАЛНЕ МЕТОДЕ (94.стр.), 1.12.1 Неспецифичне вокалне методе (94.стр.), 1.12.2 Специфичне вокалне методе (96.стр.), 1.13 ВЕЖБЕ ЗА КОРЕКЦИЈУ ПОРЕМЕЋАЈА ГЛАСА КОД СТУДЕНАТА ГЛУМЕ - „WIC“ техника (Агота Виткаи-Кучера) (99-106.стр.), 1.14 ВРЕДНОВАЊЕ ГЛАСА И ПРОЦЕНА СТАЊА ГЛАСА (106-112.стр.), 1.15 МАНЕ У ГЛАСУ (112-117.стр.), 1.15.1 Подела на органске, функционалне, патолошке и/или комбиноване мане (112.стр.), 1.15.2 Мане у гласу према звучним појавама (115.стр.), 1.15.3 Мане у гласу према начину и месту формирања тона (116.стр.); **2 ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА И ХИПОТЕЗЕ (117.стр.)**, 2.1 ЦИЉЕВИ (117.стр.), 2.2 ХИПОТЕЗЕ (117.стр.); **3 ИСПИТАНИЦИ И МЕТОДЕ ИСПИТИВАЊА (118.стр.)**; 3.1 ИСПИТАНИЦИ (118.стр.); 3.2 МЕТОДОЛОГИЈА ИСПИТИВАЊА (118.стр.); **4 РЕЗУЛТАТИ (125-207.стр.)**, 4.1 СТРУКТУРА ИСПИТАНИКА (125.стр.), 4.1.1 Полна структура (125.стр.); 4.1.2 Старосна структура (126.стр.); 4.1.3 Година студија (126.стр.); 4.2 ОСНОВНА АНТРОПОМЕТРИЈСКА ОБЕЛЕЖЈА ИСПИТАНИКА (127.стр.); 4.3 ДРАВСТВЕНЕ ТЕГОБЕ (129.стр.); 4.4 ПРОМЕНЕ У ГЛАСУ У ОДНОСУ НА ПЕРИОД УПОТРЕБЕ (129.стр.); 4.5 СИМПТОМИ ВЕЗАНИ ЗА ГЛАС СУБЈЕКТИВНОМ ПРОЦЕНОМ (132.стр.); 4.6 ФАКТОРИ РИЗИКА (139.стр.); 4.7 СУБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (ГИРБАС-СКАЛА) (148.стр.); 4.7.1 Субјективна акустичка анализа гласа – студенти глуме (148.стр.); 4.7.2 Субјективна акустичка анализа гласа – студенти медицине (149.стр.); 4.7.3 Субјективна акустичка анализа гласа – поређење ГИРБАС скале између студената глуме и студената медицине по појединим испитивачима (149.стр.); 4.8 ОБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (152.стр.); 4.8.1 Објективна акустичка анализа гласа – студенткиње глуме (152.стр.); 4.8.2 Објективна акустичка анализа гласа – студенти глуме (155.стр.);

4.8.3 Заједничка објективна акустичка анализа гласа целе класе (студенткиње и студенти глуме) (158.стр.); 4.8.4 Објективна акустичка анализа гласа – студенти медицине (160.стр.); 4.8.5 Објективна акустичка анализа гласа – поређење I-III са IV-VI – сви студенти медицине (студенти и студенткиње) (162.стр.); 4.8.6 Објективна акустичка анализа гласа – поређење свих студената глуме и свих студената медицине (164.стр.); 4.9 ФОНИЈАТРИЈСКИ ПРЕГЛЕД (171.стр.); 4.10 ВИДЕОСТРОБОСКОПИЈА (173.стр.); 4.11 АЕРОДИНАМИЧКА ИСПИТИВАЊА (174.стр.); 4.12 УТИЦАЈ ГЛАСОВНИХ ВЕЖБИ НА СТАЊЕ ГЛАСА СТУДЕНАТА ГЛУМЕ ПРИМЕНОМ „WIS“ ТЕХНИКЕ (177.стр.); 4.12.1 Субјективна акустичка анализа гласа – поређење ГИРБАС скале по појединим испитивачима (177.стр.); 4.12.3 Објективна акустичка анализа патолошких типова гласа (188.стр.); 4.12.4 Видеостробоскопија (189.стр.); 4.13 СТАТИСТИЧКИ ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ (192.стр.); 4.13.1 Основни подаци (192.стр.); 4.13.2 Основне медицинске информације (192.стр.); 4.13.3 Гласовне тегобе (193.стр.); 4.13.4 Предиспонирајући фактори оштећења гласа (195.стр.); 4.13.5 Субјективна акустичка анализа гласа (ГИРБАС скала) (196.стр.); 4.13.6 Објективна акустичка анализа гласа - патолошки типови гласа – *Hoarse, Harsh* и *Breathy* (197.стр.); 4.13.7 Објективна нумеричка акустичка анализа гласа (199.стр.); 4.13.8 Фонијатријски преглед (202.стр.); 4.13.9 Видеостробоскопија (202.стр.); 4.13.10 Аеродинамичка испитивања (203.стр.); 4.13.11 Утицај гласовних вежби на стање гласа студената глуме применом „WIS“ технике (204.стр.); **5 ДИСКУСИЈА (207-239.стр.);** 5.1 УЧЕСТАЛОСТ ПРОФЕСИОНАЛНИХ ОШТЕЋЕЊА ГЛАСА (207.стр.); 5.2 АНАЛИЗА ОСНОВНИХ ПОДАТАКА (208.стр.); 5.2.1 Полна структура (208.стр.); 5.2.2 Старосна структура (208.стр.); 5.2.3 Дистрибуција узорка у односу на годину студија (208.стр.); 5.2.4 Основна антропометријска обележја испитаника (208.стр.); 5.3 АНАЛИЗА ОСНОВНИХ МЕДИЦИНСКИХ ПОДАТАКА (209.стр.); 5.4 ГЛАСОВНЕ ТЕГОБЕ (211.стр.); 5.4.1 Периодичност гласовних сметњи (211.стр.); 5.4.2 Промуклост (212.стр.); 5.4.3 Гласовно напрезање (213.стр.); 5.4.4 Тегобе везане за грло током употребе гласа (213.стр.); 5.4.5 Симптоми везани за квалитет гласа (214.стр.); 5.4.6 Начин употребе гласа (214.стр.); 5.4.7 Трајање гласовног оптерећења (215.стр.); 5.5 ПРЕДИСПОНИРАЈУЋИ ФАКТОРИ ЗА ОШТЕЋЕЊЕ ГЛАСА (215.стр.); 5.5.1 Загревање гласа (216.стр.); 5.5.2 Штетне навике – пушење (216.стр.); 5.5.3 Конзумирање напитака (217.стр.); 5.5.4 Утицај сна (220.стр.); 5.5.5 Утицај микроклиме (221.стр.); 5.6 СУБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (ГИРБАС СКАЛА) (222.стр.); 5.6.1 Поређење ГИРБАС скале између студената глуме и студената медицине по појединим испитивачима (223.стр.); 5.7 ОБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (224.стр.); 5.7.1 Патолошки типови гласа – *Hoarse, Harsh* и *Breathy* (224.стр.); 5.7.2 Просечне вредности нумеричких акустичких параметара (225.стр.); 5.7.3 Поређење нумеричких акустичких параметара I-IV године (228.стр.); 5.8 ФОНИЈАТРИЈСКИ ПРЕГЛЕД (230.стр.); 5.9 ВИДЕОСТРОБОСКОПИЈА (230.стр.); 5.10 АЕРОДИНАМИЧКА ИСПИТИВАЊА (232.стр.); 5.11 УТИЦАЈ ГЛАСОВНИХ ВЕЖБИ НА СТАЊЕ ГЛАСА СТУДЕНАТА ГЛУМЕ ПРИМЕНОМ „WIS“ ТЕХНИКЕ (233.стр.); 5.11.1 Субјективна акустичка анализа гласа - ГИРБАС скала (233.стр.); 5.11.2 Објективна акустичка анализа - патолошки типови гласа (235.стр.); 5.11.3 Утицај гласовних вежби на објективне нумеричке акустичке параметре (235.стр.); 5.11.4 Утицај вокалних вежби на видеостробоскопски налаз (236.стр.); **6 НАЈВАЖНИЈИ ПОКАЗАТЕЉИ ИСТРАЖИВАЊА (239-243.стр.);** 6.1 ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ (239.стр.); 6.2 ПОКАЗАТЕЉИ ГЛАСОВНОГ ОПТЕРЕЋЕЊА (240.стр.); 6.3 ПОКАЗАТЕЉИ ГЛАСОВНИХ ТЕГОБА (240.стр.); 6.4 СУБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (241.стр.); 6.5 ОБЈЕКТИВНА АКУСТИЧКА АНАЛИЗА ГЛАСА (241.стр.); 6.6 ПОКАЗАТЕЉИ СТАЊА ОРГАНА ГЛАСА И ГОВОРА (241.стр.); 6.7 ПОКАЗАТЕЉИ УТИЦАЈА ГЛАСОВНИХ ВЕЖБИ НА ГЛАС ПРИМЕНОМ „WIS“ ТЕХНИКЕ (242.стр.); **7 ЗАКЉУЧЦИ (243.-255.стр.);** **8 ЛИТЕРАТУРА (245.стр.);** **9 ПРИЛОЗИ (255.стр.);** ПРИЛОГ БР. 1 - Протокол истраживања (255.стр.); ПРИЛОГ БР. 2 - Дневник вокалне хигијене и гласовних вежби (262.стр.)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Аготе Виткаи Кучере се састоји из више добро повезаних целина.

УВОД Уводно поглавље је подељено на делове који су значајни за разматрање проблематике истраживања, а састоји се од:

а) Историјат вокалне педагогије, где се разматра глас као изражајни феномен са свим својим карактеристикама у културолошком, уметничком и друштвеном контексту, као и развој вокалне едукације и педагогије гласа од времена утемељења организованих религија па до данашњих дана. Истакнут је значај античког периода јер је педагогија гласа и сценског наступа била веома цењена и подразумевала је вежбе правилног формирања јачине, висине и боје гласа, темпа и интонације говора као и пратећег геста. Сматрало се да се учењем глас може побољшати а негом током читаве професионалне каријере може сачувати што је и данас актуелно. Такође је истакнут значај средњовековних манастирских едукатора вокалне технике, касније бел канто вокалне технике који су претходници савремене вокалне технике и педагогије гласа.

Када је у питању вокална педагогија, овај део текста представља културни поглед уназад без кога нема сагледавања вокалне педагогије данас.

б) Глас као звук- У овом делу увода разматрају се индивидуалност људског гласа као акустичког феномена, акустичке карактеристике гласа и начини њихове мерљивости.

ц) Анатомије и физиологије вокалног апарата. Разумевању функције гласа и говора допринео је и развој науке, технологије и медицине, а посебно субспецијалности која се бави проучавањем гласа и говора – фонијатрије. Детаљно су описани и сликама поткрепљени органи за припрему тона, органи за образовање тона и органи за појачавање и обликовање тона. Људски глас је комплексан, индивидуалан, сложен звук, који има лепоту и модулацију. То је комплексно сазвучје тонова, које је производ сложене грађе и функције бројних органа и система који учествују у продукцији гласа.

Медицински поткрепљен овај део текста може бити корисна основа за стицање знања из физиологије гласа, посебно са аспекта вокалног професионализма.

д) Заштита и хигијена гласа – Овај део текста је од највеће практичне користи за бројне вокалне професионалце којима је глас „оруђе за рад“.

Између редова јасно се уочава да је аутор текста веома близак проблематици свакодневних вокалних захтева и сметњи са којима се суочавају глумци током својих професионалних активности.

е) Класификација вокалних поремећаја, као и утврђивање **фактора** који доводе до **појаве поремећаја** у односу на професију. Нивои вокалног професионализма одређују степен бриге и заштите гласа. Елитни вокални професионалци су особе код којих и незнатна промена гласа може имати тешке професионалне последице. У ову групу спадају оперски певачи, други певачи и глумци. Предиспонирајући фактори за оштећење професионалног гласа су: прекомерна употреба, злоупотреба гласа, погрешна употреба гласа, активно или пасивно пушење, аерозагађање, емоционални и персонални штетни фактори и штетни биолошки фактори. Професионална оштећења гласа могу бити: функционална, органска и комбинована. **Познавање ових чињеница је нужност у сагледавању праве вредности гласа врхунских уметника и неопходности подизања степена одговорности и бриге о гласу најпре самих уметника, а затим и свих осталих који су одговорни за њихов ангажман.**

Ф) Методологија и дидактика вокалне педагогије Вокалне вежбе су оне вежбе гласа и тела које утичу на што боље функционисање целог вокалног апарата: респирације, фонације и резонанције. Циљ вокалне едукације је повећање обима и јачање гласа, стицање пуноће и звучности, постизање лакоће, флексибилности, издржљивости, лепоте и боје гласа, јасне дикције, умећа фразирања и динамике говора и гласа. Дидактички принципи који се примењују у едукацији вокалне технике су: принцип очигледности и апстрактности, принцип

примерености психичким и физичким способностима, принцип свесне активности и принцип доживљаја. Методе вокалне педагогије обухватају емпиријски и научно-емпиријски метод са следећим наставним методама: метода усменог излагања, метода демонстрације, метода рада са текстом, метода разговора и метода стваралачког рада. Код оштећења гласа, користе се различите терапијске вокалне методе које могу бити: неспецифичне за различите поремећаје гласа и специфичне за поједина оштећења гласа.

Овај део текста је научни допринос методологији и дидактици едукације вокалне технике које представљају сложене категорије. Оригиналан допринос овог истраживања је објективно утврђена ефикасност „ВИК“ технике која подразумева серију вежби за корекцију поремећаја гласа.

ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА су били јасно и прецизно постављени:

- Утврдити карактеристике гласа код свих затечених студената глуме на Академији уметности,
- Поређење вокалних карактеристика између студената глуме који глас користе у професионалне сврхе, и студената медицине, који глас не користе у професионалне сврхе;
- Утврђивање степена оптерећења вокалног апарата свих испитаника,
- Утврђивање присуства и степена оштећења гласа код студената глуме и упоређивање са стањем гласа студената медицине;
- Утврђивање структуре поремећаја вокалног апарата код обе групе студената;
- Утврђивање да ли је степен оштећења гласа у релацији са дужином студирања и професионалном оријентацијом;
- Утврђивање предиспонирајућих фактора за настанак оштећења гласа код глумаца и утврђивање мере превенције оштећења гласа.

ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

1. Постоје значајне разлике карактеристика гласа студената глуме и студената медицине
2. Постоје значајне разлике у степену оптерећења вокалног апарата између студената глуме и студената медицине
3. Постоје значајне разлике предиспонирајућих фактора за настанак оштећења гласа између студената глуме и студената медицине
4. Постоје значајне разлике у присуству и степену оштећења гласа код студената глуме и студената медицине
5. Постоје значајне разлике у структури вокалног апарата између студената глуме и студената медицине
6. Постоје значајне разлике степена оштећења гласа у односу на дужину студирања између студената глуме и студената медицине
7. Добијени резултати указују на мере превенције и заштите гласа код студената глуме
8. Добијени резултати указују на методолошке правце корекције вокалних поремећаја код студената глуме

Потврђене су све постављене хипотезе истраживања.

ИСПИТАНИЦИ

Истраживање је обављено као експериментална проспективна студија која је обухватила 110 испитаника: 55 студената глуме и 55 студената медицине. Испитаници су били подељени у 3 групе. 1. групу су чинили студенти глуме, 2. групу студенти медицине и 3. групу студенти глуме код којих је утврђен поремећај гласа и код којих је проведена вокална терапија.

Испитивани узорак и разврставање у групе су адекватно одабрани у складу са предвиђеном методологијом.

МЕТОДЕ ИСПИТИВАЊА

У испитивању су коришћене следеће методе: посебно конструисан упитник прилагођен вокалним захтевима глуме, фоњетријски преглед, субјективна и објективна акустичка анализа гласа, видео-стробоскопија и аеродинамички параметри вокалне ефикасности. Методе вокалне терапије су прецизно приказане.

Примењене методе су адекватно одабране у складу са савременим препорукама за процену гласа европских удружења.

РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА су уверљиви, детаљно и прегледно приказани. Подаци су адекватно статистички обрађени и приказани текстуално, табеларно и графички. На крају резултати су збирно приказани са издвојеним статистичким значајностима.

ДИСКУСИЈА

У овом поглављу се анализирају резултати истраживања, међусобно упоређују и доводе у везу са расположивим резултатима других сличних студија, као и са подацима из литературе. Како оваква истраживања нису била бројна резултати ове студије су тиме значајнији.

ЗАКЉУЧЦИ

Бројни и свеобухватни резултати су дали закључке који се могу сумирати на следећи начин:

1. Постоји значајно присуство штетних навика алкохола, пушења, недовољне количине сна, недовољног уноса течности, боравак у лошим микроклиматским условима и неопходност здравственог просвећивања студената глуме у погледу ових штетних навика.
2. Постоји значајно вокално оптерећење код студента глуме које се може довести у везу са значајним сметњама гласа и променама на гласницама код студената глуме.
3. Код студенткиња глуме гласовно оптерећење током школовања доводи до штетног продубљивања гласа, те је неопходна додатна брига о њиховом гласу.
4. Загревање гласа, едукација вокалне технике и професионализација гласа доприносе очувању гласа.
5. Едукација вокалне технике код студената глуме мора бити методолошки и дидактички испланирана.
5. Субјективне и објективне акустичке методе су потврдиле користан ефекат ВИК технике у корекцији поремећаја гласа код студената глуме.

Закључци су правилно изведени, јасни и практично корисни и применљиви у едукацији студената глуме. Својим значајем закључци су и обавезујући за оне који се баве едукацијом младих, посебно ако погрешна едукација и прекомерно гласовно оптерећење могу утицати на њихово здравље и будућу каријеру.

ЛИТЕРАТУРА, обухвата обиман списак иностране и домаће литературе која приказује проблематику гласа са више аспеката, али преваходно је везана за професију глумаца. Литературе хронолошки прати историјски преглед, прегледна је и савремена.

ПРИЛОЗИ на крају рада садрже упитник који је посебно конструисан за ово истраживање, као и дневник вокалне хигијене и гласовних вежби, такође посебно конструисан за испитанике који су били укључени у вокалну терапију.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Учешће на ОРЛ конгресима:

1. Загреб – 12-14.04.2012.; Други међународни уметничко-научни симпозијум о хорској уметности, певању и гласу *Ars Coralis 2012. ХУЗ*; рад прихваћен и презентован на конгресу.
2. Учесник и предавач на конгресу „Патологије гласа и говора“ на УНС, Медицински факултет; 19.05.2012.
3. Главне улоге у оперским представама (улога: Адине, Ђилде, Розине), оперетама (Аделе, Амина) и солистички концерти у земљи и иностранству (употреба гласа у функцији професионалне активности).
4. Завод за културу Војводине у сарадњи са Центром за позоришна истраживања, Педагошким заводом Војводине, Покрајинским секретаријатима за културу и Покрајинским секретаријатом за образовање, организује на годишњем нивоу СЕМИНАРЕ:
 1. КУЛТУРА ГОВОРА (Семинар за руководиоце рецитаторских секција)
 2. ДРАМСКО ВАСПИТАЊЕ (Семинар за редитеље дечје драме)Руководилац акредитованих семинара по позиву – усмено, теоријско-практично упознавање учесника семинара о вокалној хигијени и вокалној техници.
5. Војвођанска мађарска научна конференција студената – Уметничка секција - одржава се сваке године
Члан комисије и ментор у оквиру уметничке секције. Године 2011. одржан је десети конгрес. Кандидаткиња је Члан комисије осми пут, а ментор први пут (Каталогизација и публикација брошуре ISBN 978-86-85245-18-3 (2011.), ISBN 978-86-85245-17-6 (2010.))
6. Завод за културу Војводине у сарадњи са Центром за позоришна истраживања, Педагошким заводом Војводине, Покрајинским секретаријатима за културу и Покрајинским секретаријатом за образовање, организује на годишњем нивоу СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ СЕМИНАР ЗА ДИРИГЕНТЕ ХОРОВА
7. Руководилац акредитованих семинара – теоријско-практично упознавање учесника семинара о вокалној хигијени и вокалној техници.
8. Рад са професионалним глумцима у државним позориштима како на вокалној техници тако и на припреми разноврсних пројеката, представа (Вокално-техничка припрема глумца који глас користе под утицајем професијске оптерећености говором).

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

1. Општи показатељи истраживања указују да се студенти глуме убрајају у категорију особа натпросечне висине са малим бројем предгојазних особа, екстровертне природе и са значајним присуством штетних навика: пушења, конзумације алкохола, кафе и газираних напитака, без значајнијих алергијских сметњи, али са недовољним уносом течности, недовољном количином сна и лошим микроклиматским окружењем.
2. Неопходно је здравствено просвећивање студената глуме у погледу штетних навика, вокалне хигијене, као и побољшање микроклиматских услова у просторијама где бораве.
3. У односу на контролну групу студената невокалног занимања, студенти глуме имају израженије гласовно напрезање и током дана и током недеље и током године, често преко здравствено прихватљиве норме, са различитим модалитетима гласовног напрезања, као што су: дуготрајан говор, певање, гласан говор, викање и трансформације гласа.
4. Само једна четвртина студената глуме загрева глас пре професионалних активности.
5. У превенцији оштећења гласа, потребно је размотрити колико је неопходна прекомерна употреба гласа, јер то може да доведе до оштећења органа гласа и пре почетка професионалне

каријере.

6. У односу на контролну групу студената са невокалним занимањем, студенти глуме се жале на израженије сметње гласа као што су: промуклост, шум у гласу, губитак високих тонова и флексибилности гласа, напор током певања, контрола високих тонова и квалитета гласа и непоузданост гласа.

7. Студенти глуме имају израженије физичке сметње: губитак даха, прочишћавање грла, кашаљ, бол у грлу и напетост мишића врата.

8. Прекомерно гласовно напрезање може да буде узрок гласовних сметњи и физичких тегоба везаних за употребу гласа.

9. Анализа гласа слушном перцепцијом од стране фолијатра и вокалног педагога указује да 58,2% студената глуме има патолошки степен промуклости, за разлику од студената невокалних занимања код којих је степен промуклости присутан само код 14% испитаника.

10. Објективна акустичка анализа патолошких типова гласа је показала да 36,4% студената глуме има патолошки тип гласа.

11. Студенти глуме у односу на контролну групу студената невокалних занимања имају боље вредности акустичких параметара који се односе на хармонијски спектар гласа, што може бити резултат едукације на пољу вокалне технике.

12. Објективна акустичка анализа нумеричких параметара гласа је показала да студенткиње глуме у односу на студенткиње невокалних занимања имају продубљен глас, нижег интензитета и лошији распон фреквенције говорног гласа.

13. Током студија глуме, глас студенткиња глуме се продубљује, а код студената глуме се погоршавају параметри фреквенције вибрација гласница.

14. Неопходна је систематска едукација студената глуме по питању вокалне технике у циљу нормализације акустичких параметара и спречавања оштећења гласа.

15. У односу на контролну групу студената са невокалним занимањем, студенти глуме знатно чешће имају девијацију носне преграде, црвенило гласница и неправилност вибрација гласница услед отока средишњег дела гласница, који трпи највеће оптерећење.

16. И поред задовољавајућих вредности виталног капацитета, могућност издржавања тона је лошија код студената глуме због недовољног спајања гласница услед промена на њима.

17. Субјективна акустичка анализа гласа је показала користан учинак „WIC“ технике гласовних вежби на укупан степен промуклости, пнеумофоничности и напетости гласа.

18. Објективна акустичка анализа гласа је показала користан учинак на укупан степен промуклости.

19. Анализа нумеричких акустичких параметара је показала користан ефекат „WIC“ технике на поремећаје амплитуде вибрација гласница (*shimmer*), на подизање висине гласа, на распон фреквенцијског опсега говорног гласа и на интензитет гласа.

20. Видеостробоскопија је показала користан ефекат „WIC“ технике на амплитуду вибрација, симетричност, периодичност вибрација и боље спајање гласница.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Резултати су јасно и систематично приказани и обрађени адекватним статистичким методама. Интерпретација резултата из којих је проистекла дискусија, а затим и закључци истраживања је логична и у функцији коришћених метода, које су у складу са међународно предложеним методама анализе гласа. Резултати који су проистекли из анализе упитника специфично дизајнираног за студенте глуме обухватају следеће елементе: опште показатеље, показатеље гласовног оптерећења, показатеље гласовних тегоба. Резултати анализе гласа су обухватили субјективну и објективну акустичку анализу гласа. Резултати који се односе на стање говорних органа су обухватили оториноларинголошки преглед и стробоскопију, а резултати који приказују гласовну ефикасност су обухватили аеродинамичке параметре, витални капацитет, максимално фонацијско време и фонацијски количник. На крају, резултати су обухватили и ефекте гласовних вежби „WIC“ технике на поремећаје гласа код глумаца.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Докторска дисертација је урађена у складу са образложењем које је кандидат приложио приликом пријаве докторске дисертације.

2. Докторска дисертација је написана тако да садржи све битне елементе на темељу који би се истраживање дато у раду могло поновити. Методологија и приказани резултати су јасни и прегледно изложени.
3. Дисертација је оригиналан допринос, јер је по први пут анализирано стање гласа студената глуме мултидисциплинарним приступом и вишеструким анализама. Поред тога, истакнути су дидактички приступи вокалној едукацији студената глуме. Оригинлан допринос терапији поремећаја гласа код глумаца је „ВИК метода вежби гласа која је проистекла из дугогодишњег искуства кандидата.
4. Дисертација нема недостатака који би на било који начин умањили њену вредност.

X ПРЕДЛОГ:

На основу вредновања појединих делова дисертације и укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација под називом „ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГЛАСА И МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ РАЗВОЈУ ГЛАСА У ФУНКЦИЈИ ПРОФЕСИОНАЛНИХ АКТИВНОСТИ“ прихвати, а кандидату одобри одбрана

Нови Сад 6.12.2012

Комисија
Академик Олга Хаџић

Редовни професор др Милка Ољача

Доцент др Гордана Мумовић